

■ Ta et skritt frem

Øvelsen er basert på «Take a step forward» fra Europarådet (2015), *Compass Manual for Human Rights Education with Young People*. Tilgjengelig via: www.coe.int/en/web/compass/take-a-step-forward (Hentet 12.08.2021)

● LÆRINGSMÅL

- Fremme empati med andre og å trene på å ta andres perspektiv.
- Øke bevissthet om hvordan faktorer slik som hudfarge, alder, kjønn, seksualitet, funksjonsevne, religion påvirker våre muligheter til jobb, bosted og utdanning, og hvilke konsekvenser det kan ha.
- Reflektere over egne stereotypier og fordommer, og øke kunnskap om retten til frihet fra diskriminering.
- Utforske strategier for å motvirke diskriminering og bekjempe ulikhet.

TIDSBRUK: 45 minutter

ANTALL DELTAKERE: 15–30 stk

NØDVENDIG UTSTYR:

- Et stort rom/område så deltakerne har plass til å bevege seg.
- Rollekort til utdeling

● FREMGANGSMÅTE

INTRODUKSJON

1. Be alle deltakerne stille seg på en rett linje skulder til skulder med ansiktet mot deg. De må ha plass til å bevege seg fremover.

Alle deltakerne får utdelt hver sin rolle. Be dem lese det som står på lappen sin, og si at det er viktig at de ikke forteller hvem de er til noen av de andre!

Forsikre deg om at alle har forstått hva som står på lappen sin, og hjelp de som eventuelt trenger det.

2. Gi alle et par minutter til å sette seg inn i rollen. Hjelp dem ved å si:
 - Les det som står på lappen din. Du bor i Norge i dag.
 - Det gjør ikke noe om du ikke vet så mye om rollen din. Bruk fantasien til å forestille deg resten:
 - i. Hva heter du? Hvor gammel er du? Hvilket kjønn er du?
 - ii. Hvordan var barndommen din? Hvordan så huset ditt ut? Hvordan lekte du? Hva jobbet foreldrene dine med?
 - iii. Hvordan er hverdagen din nå? Hvor bor du? Hva jobber du med? Hva gjør du på morgenen, på dagen og på kvelden?
 - iv. Hvilken type livsstil har du? Hvordan ser det ut der du bor? Hvem bor du sammen med? Hvor mye tjener du hver måned? Hva gjør du i fritida? Hva gjør du i ferier? Hvem forelsker du deg i? Hva gjør deg glad og hva gjør deg redd?
 - Fra nå av er dette den du er. Du kan ikke endre det underveis.
3. Forklar hva som skal skje videre:
 - Jeg kommer til å lese opp ulike påstander.
 - Hvis påstanden jeg leser opp passer til hvem du er, skal du ta et skritt fram.
 - Hvis påstanden ikke passer, så blir du stående der du er.
 - Dere skal være stille, og ikke snakke med hverandre underveis.
4. Les opp én og én av påstandene under, med litt pause mellom hver. Vent til det er helt rolig før du leser opp neste påstand. Dersom noen når veggen på andre siden av rommet, så kan de snu og gå tilbake.

PÅSTANDER

Ta et skritt frem, hvis....

- ... du aldri har følt deg diskriminert.
- ... du aldri har sovet på gata.
- ... du ikke behøver å spare på pengene i slutten av måneden.
- ... du kan få informasjon om viktige ting på språket du snakker best.
- ... du kommer inn i bygninger uten problemer, selv om det er trapper opp til døren.
- ... du føler at religionen din og kulturen din blir respektert i samfunnet du bor i.
- ... du ikke er redd for å bli stoppet av politiet.
- ... du vet hvor du skal gå for råd og hjelp om du trenger det.
- ... du kan invitere venner hjem på middag.
- ... du har tilgang på god medisinsk oppfølging om du trenger det.
- ... du har et interessant liv og ser lyst på fremtiden.
- ... du kan reise på ferie én gang i året.
- ... du føler du kan studere og jobbe med det du vil.
- ... ingen har spurt deg hvilket land du egentlig kommer fra.
- ... du ikke er redd for å si hva du mener, fordi det kan gjøre at du får hatmeldinger og trusler.
- ... du kan stemme i lokale og nasjonale valg.
- ... du ikke er redd for at navnet ditt skal gjøre at du ikke får jobb.
- ... du kan kjøpe plaster som ligner din egen hudfarge.
- ... du kan gå på en fritidsaktivitet som koster penger minst én gang i uka (for eksempel gå på kino, delta på lagsport).
- ... du aldri har skammet deg over klærne dine eller hjemmet ditt.
- ... du kan forelske deg i den du vil, og ikke er redd for å gå hånd i hånd med kjæresten din.

... du ikke bekymrer deg for at klimaendringene skal gjøre jobben din og livet ditt vanskelig.

... du ikke er redd for å gå hjem alene på kvelden.

... du aldri er bekymret for å ikke ha nok mat.

... personene du ser på TV, i aviser og magasiner ser ut som deg.

... du kan gå på gata uten å få skeptiske blikk.

... du kan bade i offentlige svømmehaller uten å være usikker på hvilken garderobe du kan bruke.

AVSLUTTENDE REFLEKSJON

Be alle komme ut av rollen sin. Nå er de seg selv igjen. Still først noen spørsmål uten at noen forteller hvilken rolle de hadde:

- Hvordan følte det å gå fremover/stå stille?
- For dere som gikk mye fremover; fulgte dere med på de som ble stående bak? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- Var det noe som overrasket deg underveis, enten om deg selv eller de andre?
- Kan dere gjette hverandres roller? La noen gjette, og la så alle får fortelle hva rollen deres var.

Be alle sette/stille seg i en sirkel, før dere fortsetter refleksjonen:

- Hvor enkelt var det å spille rollen din? Hvis det var vanskelig, hvorfor det?
- Hvilken informasjon brukte du når du skulle tolke rollen din? Fra personlige erfaringer, nyheter, bøker eller kanskje vitser? Hvor pålitelig er denne informasjonen? Kunne rollen din blitt tolket på en annen måte? (Her kan dere snakke om stereotypier og fordommer)
- Noen fikk gå mange skritt frem, mens andre ble stående igjen: Hvor realistisk bilde er dette av samfunnet vårt? Begrunn.
- Hva tror dere hvert steg fremover symboliserte? Handlet noen av påstandene om menneskerettigheter? Hvilke?
- Var det noen av dere som opplevde at deres menneskerettigheter ikke ble respektert eller ikke ble oppfylt? (Forklar at det er ikke alltid rettighetene til en person er oppfylt i praksis, selv om man har rettigheter formelt.)

- Hva kan være konsekvensene av at noen får gå fremover, mens andre blir stående igjen? Hva er konsekvensene for den enkelte og hva er konsekvensene for samfunnet vårt?
- Hva kan vi gjøre for å motvirke disse ulikhetene? Hva kan politikerne gjøre? Hva kan enkeltmennesket gjøre? Hva kan ungdom gjøre?
- Hva har vi lært av denne øvelsen som vi kan bruke i hverdagen vår? Hvordan kan dette bidra til å ta vare på demokratiet?

Eksempler på relevante menneskerettigheter:

Rett til et anstendig sted å bo, rett til mat, rett til utdanning, rett til arbeid, frihet fra diskriminering, rett til deltakelse, ytringsfrihet, religionsfrihet, rett til ferie og fritid, rett til å utøve sin kultur, rett til fysisk og psykisk helse.

ØNSKER DU Å KNYTTE ØVELSEN TIL TERRORANGREPENE 22. JULI 2011?

Spør deltakerne: Kan denne øvelsen knyttes til terrorangrepene 22. juli 2011?

Denne øvelsen avsluttes med en samtale om viktigheten av å motvirke rasisme og diskriminering, og det å bidra til inkludering og det å bygge fellesskap. Dette kan både knyttes til terroristens motiver for terrorangrepene 22. juli 2011 og til ekstreme konsekvenser av utenforskap.

På www.22juli-ressurser.no kan du finne relevante ressurser. Eksempler på diskusjonsspørsmål kan være:

- Hvordan kan inkludering og fellesskap være med på å forebygge rasisme og diskriminering? Gi konkrete eksempler!
- Hvorfor tror dere at mennesker som føler seg utenfor fellesskapet lettere kan gå til et så drastisk skritt som å ty til vold og/eller begå terrorhandlinger? Hva kan vi som samfunn gjøre for å forhindre at folk faller utenfor? Både som samfunn, men også hver enkelt av oss?

PASS PÅ!

Ikke gi noen en rolle som likner på dem selv.

Om du ikke har en eske med rollekort kan du kopiere denne siden og klippe opp rollekort.

Du er en transkvinne. Det betyr at du fikk tildelt kjønnet «mann» ved fødselen, men du kjenner at du er kvinne.

Du er en 15 år gammel gutt som sitter i rullestol.

Du er alenemor, og har en jobb med lav lønn.

Du er leder i et politisk ungdomsparti.

Du er en blind ung mann som må bruke stokk for å komme deg rundt.

Du er sønnen til en kinesisk innvandrer som eier en populær kinarestaurant.

Du er en 25 år gammel kvinne som har reist fra Romania til Norge for å tjene penger til familien din.

Du pleier å selge et blad i Karl Johans gate i Oslo.

Du er datteren til den amerikanske ambassadøren i Norge.

Du er en HIV-positiv person som selger sex.

Du er en 22 år gammel kvinne som har kommet til Norge for å gifte deg.

Du er en 17 år gammel gutt som har flyktet fra Syria.

Du er en tidligere toppidrettsutøver, som har fått et rusproblem.

Du er en ung same som er født og oppvokst i en by. Hjemme snakker du samisk med foreldre og søsken.

Du er ei 19 år gammel lesbisk jente.

Du er en polsk arbeidsinnvandrer.

Du er en modell med afrikansk bakgrunn.

Du er en arbeidsledig lærer som ikke snakker flytende norsk.

Du er en hjemløs mann på 37 år.

Du jobber som vaskehjelp på et kontor.

Du er den 19 år gamle sønnen til en bonde i en bygd langt fra de store byene.

Du er sønnen til den lokale banksjefen, og studerer økonomi på universitetet.

Du er fra Filippinene, og er au pair i Norge.

Det betyr at du kom til Norge for å lære språk og kultur, gjennom å bo hos en familie og hjelpe til med husarbeid og barnepass.

Du er en gravid 18-åring.

Du er Stortingspolitiker, som ofte er i media. Du er populær hos noen, mens andre er veldig uenige med deg.

Du er student på Universitetet i Oslo. Begge foreldrene dine er født i Somalia.

Du er adoptert fra Colombia.

Du er voksen mann som ikke har hatt full jobb på mange år. Du får økonomisk støtte fra NAV (staten).

Du er jødisk ung mann.

Du er kvinnelig soldat i Forsvaret.

Du jobber som advokat.